

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/48/2002

POPARCIE DLA INTEGRACJI POLSKI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ I OPINIE O KONWENCIE EUROPEJSKIM

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Ostatni miesiąc obfitował w wydarzenia dotyczące integracji Polski z Unią Europejską. Trwały dyskusje wokół propozycji Komisji Europejskiej w sprawie rolnictwa. Wicepremier i minister rolnictwa Jarosław Kalinowski domagał się w Brukseli lepszych warunków integracji dla rolników, zapowiadając w razie odmowy możliwość utrzymania cel na produkty rolne po wejściu Polski do UE i zawieszenia rozmów o liberalizacji handlu rolnego z Unią. Jego wystąpienie - jako przedwczesne - zostało krytycznie przyjęte przez część członków rządu, argumentujących, że Polska nie wypracowała jeszcze stanowiska negocjacyjnego w tej sprawie. Początek realizacji badania¹ zbiegł się w czasie z osiągnięciem przez Polskę i UE porozumienia w sprawie sprzedaży ziemi unijnym rolnikom dzierżawiącym gospodarstwa w Polsce oraz rozpoczęciem pracy przez Konwent Europejski, który ma doprowadzić do reformy unijnych instytucji.

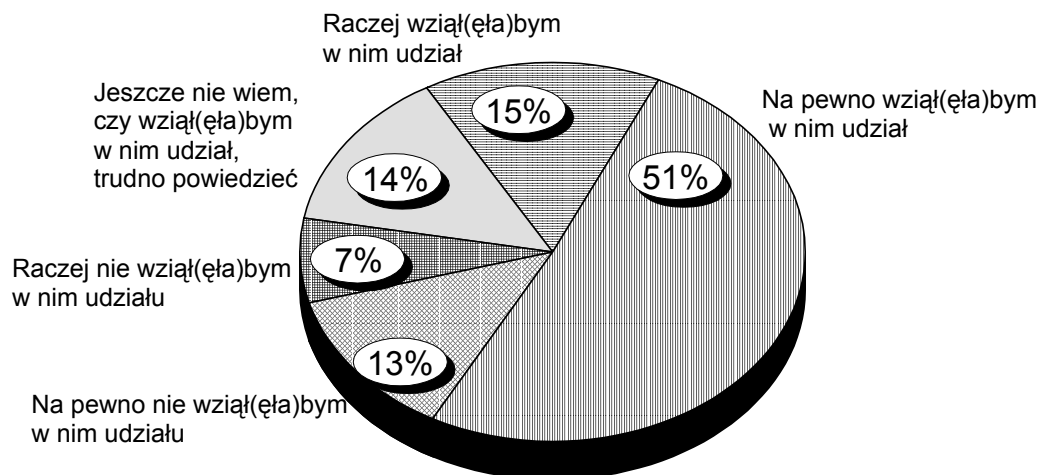
W marcu, jak co miesiąc, badaliśmy społeczne poparcie dla integracji, a ponadto zapytaliśmy o pierwsze reakcje na powołanie do życia Konwentu Europejskiego.

Zamiar uczestniczenia w referendum w sprawie wejścia Polski do Unii Europejskiej deklaruje 66% badanych, przy czym 51% jest pewnych swego udziału. Co siódmy respondent (14%) jeszcze nie wie, czy będzie głosować. Jedna piąta ankietowanych (20%) twierdzi natomiast, że nie zamierza uczestniczyć w referendum akcesyjnym.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (142) przeprowadzono w dniach od 1 do 4 marca 2002 roku na liczącej 1065 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

CBOS

RYS. 1. GDYBY W NAJBLIŻSZĄ NIEDZIELĘ ODBYWAŁO SIĘ REFERENDUM W SPRAWIE PRZYSTĄPIENIA POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ, TO CZY WZIĄŁ(ĘŁA)BY PAN(I) W NIM UDZIAŁ?

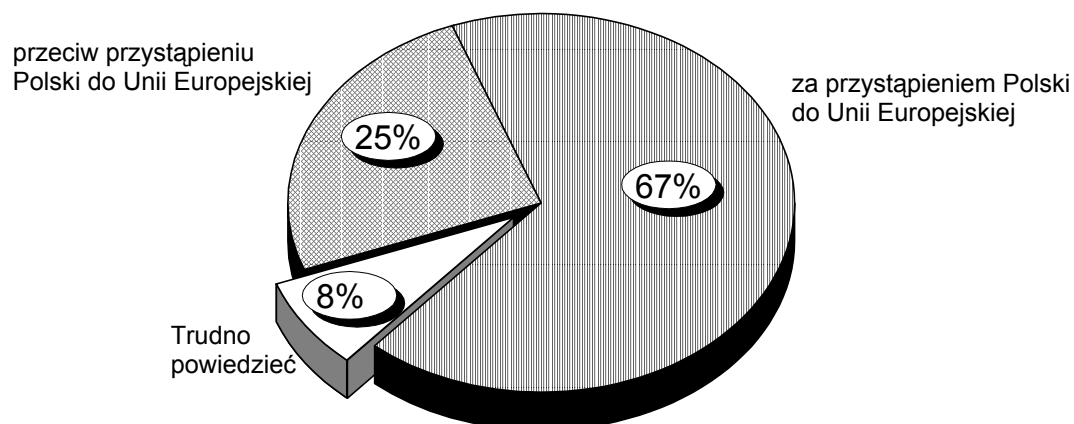

Respondenci deklarujący wzięcie udziału w referendum dotyczącym członkostwa Polski w Unii Europejskiej chcą w większości (67%) opowiedzieć się za integracją. Przeciwny wejściu naszego kraju do UE jest co czwarty potencjalny uczestnik referendum.

ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH ZAMIAR UCZESTNICZENIA W REFERENDUM (N=702)

CBOS

RYS. 2. CZY W REFERENDUM GŁOSOWAŁ(A)BY PAN(I):

Osoby, które nie zamierzają brać udziału w referendum lub nie wiedzą jeszcze, czy będą w nim uczestniczyć, zapytane o to, jak zagłosowałyby, gdyby jednak zdecydowały się pójść do urn, nieco częściej deklarują się jako przeciwnicy integracji (35%) niż jej zwolennicy (31%). Co trzeci z nich (34%) nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie.

Wśród ogółu ankietowanych, niezależnie od tego, czy wezmą udział w referendum czy też nie, poparcie dla integracji pozostało na niezmiennym od lutego poziomie - deklaruje je 55% badanych. Zwiększyła się jednak nieco (o 4 punkty procentowe) liczba jej przeciwników (z 25% do 29%). Oznacza to dość wyraźny wzrost od początku roku odsetka osób niechętnych wejściu Polski do Unii Europejskiej (o 7 punktów procentowych), przy zasadniczo stabilnym odsetku jego zwolenników. Wzrost liczby przeciwników integracji w ostatnim miesiącu stanowi zapewne odłożony w czasie efekt ogłoszenia przez Komisję Europejską stanowiska negocjacyjnego w sprawie rolnictwa, które spotkało się z bardzo krytyczną reakcją społeczną².

Tabela 1

Stosunek do integracji wśród ogółu badanych	Wskazania respondentów według terminów badań																					
	VI '94	V '95	V '96	IV '97	VIII '97	V '98	VIII '98	XII '98	V '99	XI '99	II '00	V '00	IX '00	III '01	V '01	VI '01	VII '01	X '01	XII '01	I '02	II '02	III '02
	w procentach																					
Zwolennicy	77	72	80	72	72	66	63	64	55	59	55	59	55	55	55	54	53	56	60	57	54	55
Przeciwnicy	6	9	7	11	12	19	19	19	26	26	26	25	26	30	28	29	25	24	22	22	25	29
Niezdecydowani	17	19	13	18	15	15	18	17	19	15	19	16	19	15	17	17	22	20	18	21	21	16
Do grudnia 2001 wszystkim badanym zadawano pytanie: „Gdyby obecnie odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy głosował(a)by Pan(i) za przystąpieniem Polski do UE czy przeciw?”																						

Stosunek do integracji wiąże się przede wszystkim ze społeczno-materialnym statusem ankietowanych: ich wykształceniem i dochodami *per capita* w rodzinie. Za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej opowiada się zdecydowana większość badanych z wykształce-

² Por. komunikat CBOS „Poparcie dla wejścia Polski do Unii Europejskiej i opinie o negocjacjach w sprawie rolnictwa”, luty 2002.

niem wyższym (75%) i niespełna połowa z wykształceniem podstawowym (46%), trzy czwarte respondentów (74%) osiągających miesięczne dochody powyżej 800 zł na osobę w rodzinie i prawie o połowę mniej (40%) o średnich dochodach nieprzekraczających 300 zł. Integracja znajduje ponadto stosunkowo najwięcej zwolenników wśród ludzi młodych - do 24 roku życia (67%), szczególnie uczniów i studentów (74%). Przeciwni wejściu Polski do Unii Europejskiej zdecydowanie najczęściej są rolnicy (65%) i generalnie mieszkańcy wsi (42%). W obu grupach sprzeciw wobec integracji wyraźnie wzrósł w ciągu ostatniego miesiąca.

W elektoratach partyjnych najbardziej prounijną postawą wyróżniają się potencjalni wyborcy PO. Za członkostwem Polski w Unii Europejskiej opowiada się też zdecydowana większość sympatyków SLD. Zwolennicy integracji przeważają również w elektoratach PiS i PSL, jej przeciwnicy dominują natomiast wśród potencjalnych wyborców Samoobrony i w zdecydowanie najbardziej antyunijnym elektoracie Ligi Polskich Rodzin. W ostatnim miesiącu sprzeciw wyborców LPR wobec członkostwa Polski w UE jeszcze się zaostrzył - dotychczas, jak wynika z poprzednich badań, elektorat tego ugrupowania był w tej sprawie bardziej podzielony. A zatem odnotowany w marcu wzrost społecznego poparcia dla LPR wynikał najprawdopodobniej z napływu do jej elektoratu eurosceptyków.

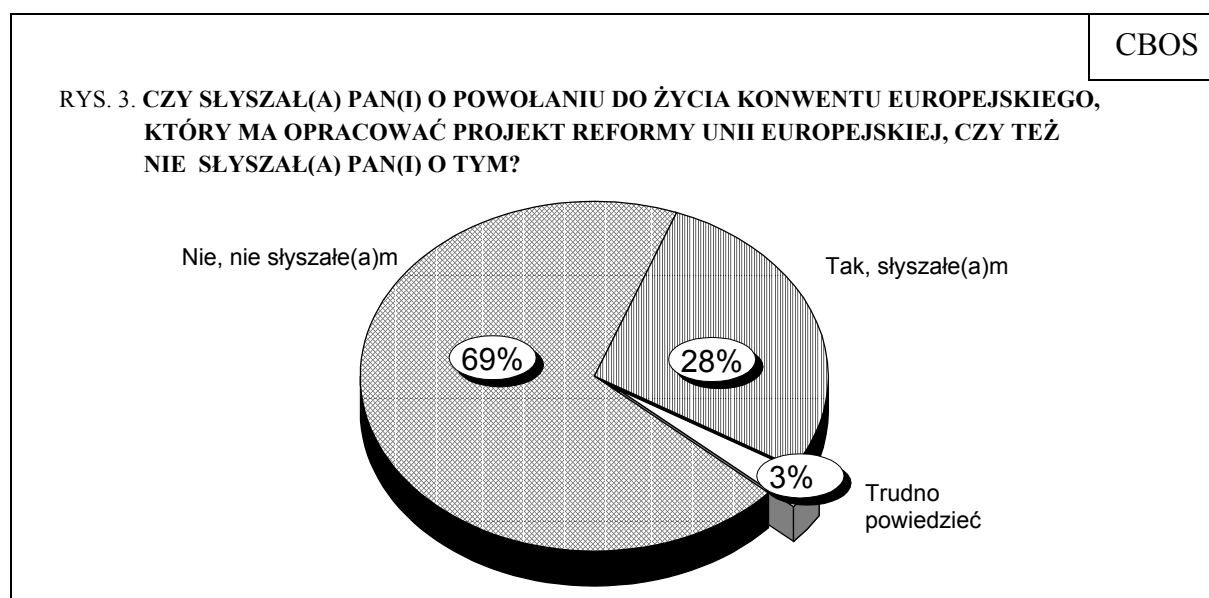
Tabela 2

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań	Stosunek do integracji		
	zwolennicy	przeciwnicy	niezdecydowani
	w procentach		
PO	82	9	8
SLD	75	18	7
PiS	51	35	14
PSL	46	34	20
Samoobrona	35	53	12
LPR	18	71	11

Tylko niewiele więcej niż co czwarty badany (28%) słyszał o utworzeniu Konwentu Europejskiego.

Poinformowanie na ten temat silnie wiąże się z zainteresowaniem polityką. O utworzeniu Konwentu Europejskiego słyszała ponad połowa respondentów deklarujących, że uważnie śledzą to, co dzieje się w polityce (55%), i tylko 10% w ogóle niezainteresowanych tą dziedziną.

Zainteresowanie polityką zależy w dużym stopniu od wykształcenia. Stąd też notujemy bardzo silne zróżnicowanie wiedzy o powstaniu Konwentu w zależności od wykształcenia badanych. O jego utworzeniu słyszała większość osób z wykształceniem wyższym (61%) i tylko co siódma (14%) z wykształceniem podstawowym.

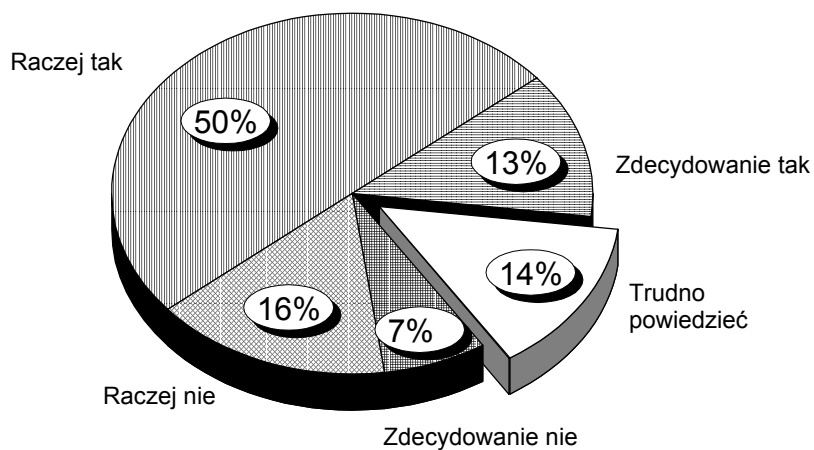

Większość spośród respondentów, którzy zetknęli się z informacjami o powstaniu Konwentu (63%) przewiduje, że poprzez udział Polski w jego pracach nasz kraj zyska rzeczywisty wpływ na przyszłość Unii Europejskiej. Sceptycyzm w tej kwestii wyraża prawie co czwarty ankietowany z tej grupy (23%).

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE SŁYSZAŁY O POWOŁANIU KONWENTU EUROPEJSKIEGO (N=300)

CBOS

RYS. 4. POLSKA I INNE KRAJE KANDYDUJĄCE DO UE BIORĄ UDZIAŁ W PRACACH KONWENTU EUROPEJSKIEGO. CZY, PANA(I) ZDANIEM, POPRZECZ UDZIAŁ POLSKI W PRACACH KONWENTU NASZ KRAJ ZYSKA RZECZYWISTY WPŁYW NA PRZYSZŁOŚĆ UNII EUROPEJSKIEJ CZY TEŻ NIE?

Przekonanie, że Polska poprzez udział w Konwencie zyska większy wpływ na przyszłość Unii Europejskiej, wyraża zdecydowana większość zwolenników integracji (79%). Jej przeciwnicy zaś są w znacznej części (47%) sceptyczni w tej sprawie.

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nim udział?
1 - Wziął(ę)bym w nim udział; 2 - Jeszcze nie wiem, czy wzią(ę)bym w nim udział; 3 - Nie wziął(ę)bym w nim udziału

	(%)			
	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	66	14	20	1065
Płeć				
Mężczyźni	68	12	20	508
Kobiety	64	15	21	557
Wiek				
18-24 lat	77	9	14	165
25-34	73	11	16	192
35-44	65	14	21	202
45-54	63	17	19	219
55-64	64	18	19	115
65 lat i więcej	54	14	32	172
Miejsce zamieszkania				
Wies	60	17	23	394
Miasto do 20 tys.	69	10	21	147
20-100 tys.	70	11	19	211
101-500 tys.	66	13	20	184
501 tys.i więcej mieszk.	75	12	13	130
Wykształcenie				
Podstawowe	50	18	32	308
Zasadnicze zawodowe	64	15	21	305
Średnie	76	11	14	348
Wyższe	87	7	6	104
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	84	9	7	63
Prac.umysł.hiz.szczegła	74	10	16	85
Pracownicy fiz.- umysł.	73	11	15	71
Robotnicy wykwalifikowani	62	11	27	81
Robotnicy niewykwalifik.	60	27	13	33
Rolnicy	69	16	15	54
Pracujący na własny rach.	74	10	16	37
Bierni zawodowo				
Renciści	44	17	39	122
Emeryci	67	13	21	197
Uczniowie i studenci	89	6	5	78
Bezrobotni	60	15	25	186
Gospodynie domowe i inni	58	25	17	57
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	75	12	12	156
społce właścicieli	63	11	25	71
prywatnych i państwa	75	10	15	156
sekt. pryw. poza rolnict.	66	15	19	59
prywatnym gośp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	50	26	24	181
300-399	70	11	19	92
400-599	67	9	24	212
600-800	69	12	19	162
Powyżej 800 zł	83	4	13	144
Ocena własnych war. mater.				
Złe	55	18	26	408
Średnie	69	12	19	468
Dobre	82	7	10	189
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	45	19	36	67
Raz w tygodniu	69	14	18	510
1-2 razy w miesiącu	70	11	20	167
Kilka razy w roku	67	17	16	199
W ogóle nie uczestniczy	60	9	31	121
Poglądy polityczne				
Lewica	75	8	17	287
Centrum	67	14	20	273
Prawica	72	12	16	247
Trudno powiedzieć	50	21	29	256

Tabela 2. Stosunek do integracji wśród ogółu badanych

(%)

	Zwolennicy	Przeciwnicy	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	55	29	17	1062
Płeć				
Mężczyźni	58	27	14	507
Kobiety	52	30	19	555
Wiek				
18-24 lat	67	21	12	165
25-34	56	32	12	191
35-44	49	37	15	200
45-54	55	23	21	219
55-64	57	27	16	115
65 lat i więcej	48	30	23	172
Miejsce zamieszkania				
Wies	40	42	18	392
Miasto do 20 tys.	66	20	14	147
20-100 tys.	59	20	21	211
101-500 tys.	63	23	14	184
501 tys.i więcej mieszk.	68	19	13	129
Wykształcenie				
Podstawowe	46	32	22	308
Zasadnicze zawodowe	50	34	16	305
Średnie	61	24	15	346
Wysze	75	17	8	104
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	75	18	7	63
Prac.umysł.niz.szczebla	68	15	17	84
Pracownicy fiz.-umysł.	49	30	21	71
Robotnicy wykwalifikowani	43	39	17	81
Robotnicy niewykwalifik.	57	20	24	33
Rolnicy	19	65	16	52
Pracujący na własny rach.	64	20	16	37
Bierni zawodowo				
Renciści	37	43	21	122
Emeryci	59	21	20	197
Uczniowie i studenci	74	18	8	78
Bezrobotni	57	30	13	186
Gospodynie domowe i inni	54	26	20	57
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	65	22	13	156
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	53	30	17	70
sekt. pryw. poza rolnict.	59	24	17	156
prywatnym gosp. rolnym	24	59	17	57
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	40	33	27	180
300-399	51	33	13	92
400-599	51	32	17	212
600-800	66	24	9	161
Powyżej 800 zł	74	16	9	144
Ocena własnych war. mater.				
Złe	45	37	18	408
Średnie	55	28	17	468
Dobre	77	11	12	187
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	39	34	27	67
Raz w tygodniu	53	30	18	508
1-2 razy w miesiącu	60	29	11	167
Kilka razy w roku	64	23	13	199
W ogóle nie uczestniczy	52	29	19	121
Poglądy polityczne				
Lewica	66	22	12	287
Centrum	53	33	14	272
Prawica	55	30	15	246
Trudno powiedzieć	44	29	27	256

Tabela 3. Czy słyszał(a) Pan(i) o powołaniu do życia Konwentu Europejskiego, który ma opracować projekt reformy Unii Europejskiej czy też nie słyszał(a) Pan(i) o tym?

	(%)			
	Tak słyszał(a)m	Nie, nie słyszał(a)m	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	28	69	3	1065
Płeć				
Mężczyźni	33	64	3	508
Kobiety	23	74	3	557
Wiek				
18-24 lat	20	78	2	165
25-34	33	63	4	192
35-44	29	67	3	202
45-54	31	66	3	219
55-64	33	64	3	115
65 lat i więcej	23	76	2	172
Miejsce zamieszkania				
Wies	22	74	4	394
Miasto do 20 tys.	30	69	1	147
20-100 tys.	31	66	3	211
101-500 tys.	30	67	3	184
501 tys. i więcej mieszk.	37	60	2	130
Wykształcenie				
Podstawowe	14	83	3	308
Zasadnicze zawodowe	24	74	2	305
Średnie	35	61	4	348
Wyższe	61	36	2	104
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	53	42	5	63
Prac. umysł. fiz. szczebla	45	53	2	85
Pracownicy fiz. - umysł.	20	78	2	71
Robotnicy wykwalifikowani	23	74	3	81
Robotnicy niewykwalifik.	18	82	0	33
Rolnicy	22	71	7	54
Pracujący na własny rach.	39	59	2	37
Bierni zawodowo				
Renciści	21	71	8	122
Emeryci	31	67	1	197
Uczniowie i studenci	21	79	0	78
Bezrobotni	26	72	2	186
Gospodynie domowe i inni	21	77	1	57
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	36	60	4	156
społec. właścicieli	35	63	2	71
prywatnych i państwa	34	65	2	156
sekt. pryw. poza rolnict.	20	74	7	59
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	21	77	1	181
300-399	29	68	3	92
400-599	26	72	2	212
600-800	32	66	2	162
Powżej 800 zł	42	55	3	144
Ocena własnych war. mater.				
Złe	25	72	4	408
Średnie	26	72	2	468
Dobre	42	56	2	189
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	20	79	1	67
Raz w tygodniu	28	70	2	510
1-2 razy w miesiącu	29	69	2	167
Kilka razy w roku	28	68	4	199
W ogóle nie uczestniczy	33	62	5	121
Poglądy polityczne				
Lewica	42	54	3	287
Centrum	28	71	1	273
Prawica	28	69	3	247
Trudno powiedzieć	12	84	4	256

Tabela 4. Polska i inne kraje kandydujące do UE biorą udział w pracach Konwentu Europejskiego. Czy, Pana(i) zdaniem, poprzez udział Polski w pracach Konwentu nasz kraj zyska rzeczywisty wpływ na przyszłość Unii Europejskiej czy też nie?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	63	22	14	300
Płeć				
Mężczyźni	65	22	13	169
Kobiety	61	24	16	131
Wiek				
18-24 lat	56	19	24	33
25-34	69	17	13	64
35-44	71	18	11	58
45-54	45	35	20	68
55-64	70	21	9	38
65 lat i więcej	74	19	6	39
Miejsce zamieszkania				
Wies	58	25	17	86
Miasto do 20 tys.	69	16	15	43
20-100 tys.	70	22	8	66
101-500 tys.	65	15	20	55
501 tys. i więcej mieszk.	55	33	12	48
Wykształcenie				
Podstawowe	62	21	17	43
Zasadnicze zawodowe	50	19	22	72
Średnie	62	24	14	122
Wyzsze	72	24	5	63
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	82	16	2	33
Prac.umysł.niz.szczębla	56	30	14	39
Pracownicy fiz.-umysł.	56	26	18	14
Robotnicy wykwalifikowani	54	18	29	18
Robotnicy niewykwalifik.	61	39	0	6
Rolnicy	52	24	24	12
Pracujący na własny rach.	65	35	0	14
Bierni zawodowo				
Renciści	55	36	9	26
Emeryci	71	21	8	62
Uczniowie i studenci	50	26	24	16
Bezrobotni	70	12	19	48
Gospodynie domowe i inni	43	6	51	12
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	71	20	9	55
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	56	29	15	25
sekt. przyw. poza rolnict.	63	25	12	52
prywatnym gosp. rolnym	52	24	24	12
Dochody na jedną osobę				
do 299 zł	58	21	21	38
300-399	64	7	8	27
400-599	48	29	22	56
600-800	58	28	14	51
Powyzej 800 zł	69	25	5	59
Ocena własnych war. mater.				
Złe	57	20	22	99
Średnie	67	21	12	122
Dobre	65	27	8	79
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	52	45	3	13
Raz w tygodniu	65	21	14	142
1-2 razy w miesiącu	62	24	14	48
Kilka razy w roku	66	15	19	55
W ogóle nie uczestniczy	58	29	13	40
Poglądy polityczne				
Lewica	65	23	12	121
Centrum	60	22	18	76
Prawica	67	11	21	71
Trudno powiedzieć	55	24	21	30